

NACRT

OPŠTINA ZETA

LOKALNI AKCIONI PLAN ZA MLADE ZA 2024.GODINU

Decembar 2023.

1. UVOD

Na 70. sjednici Vlade Crne Gore, dana 19. oktobra 2023. godine, usvojena je Strategija za mlade 2023-2027., sa pratećim Akcionim planom za period 2023-2024.

Ovim dokumentom predstavljen je strateški odgovor na trenutni kontekst u kojem se mladi nalaze u crnogorskom društvu. Na osnovu detaljne analize položaja mladih i stanja u oblasti omladinske politike, identifikovani su najznačajniji izazovi na osnovu kojih su dalje definisana četiri operativna cilja:

1. Razvoj održivog i kvalitetnog sistema servisa i programa za podršku mladima pri tranziciji u odraslo doba;
2. Stvaranje uslova da mladi budu aktivni građani i građanke, uključeni u kreiranje i sprovođenje javnih politika;
3. Ostvarivanje međuresorog doprinosa poboljšanju sveukupnog položaja mladih;
4. Unaprjeđenje mehanizama za efikasno kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike.

U skladu sa navedenim, a shodno članu 14 Zakona o mladima („Službeni list Crne Gore“, br. 025/19 od 30.04.2019. godine), opština je dužna da dostavi nacrt lokalnog akcionog plana za mlade (u daljem tekstu LAPM) Ministarstvu sporta i mladih, radi davanja mišljenja o njegovoj usaglašenosti sa Strategijom za mlade. Lokalnim akcionim planom za mlade utvrđuju se ciljevi, mjere i aktivnosti omladinske politike na lokalnom nivou, radi ostvarivanja interesa i potreba mladih. Spomenutim Zakonom, u članu 2, definisano je da su mladi lica sa navršenih 15-30 godina života.

S obzirom na to, na osnovu člana 58 stav 1 tačka 16, a u vezi sa članom 26 stav 1 tačka 3 Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list Crne Gore“ br. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22) i člana 81 stav 1 tačka 16 Statuta Opštine Zeta („Službeni list Crne Gore-opštinski propisi, br. 012/23), predsjednik Opštine Zeta donio je Odluku o pristupanju izradi nacrta lokalnog akcionog plana za mlade za 2024. godinu br. D22-615/23-816. Njome je definisano formiranje radne grupe čiji su sastav činili predstavnici organa lokalne uprave, lokalnih institucija iz oblasti obrazovanja, zdravstva, zapošljavanja, javnih ustanova, a za predlaganje kandidata za člana radne grupe iz reda predstavnika nevladinog sektora, raspisan je Javni poziv. Sastav spomenute radne grupe činili su:

1. Dražen Bjelobrković, savjetnik I za sport i mlade, Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti, koordinator radne grupe;
2. Anđela Đuretić, Služba predsjednika Opštine Zeta – član;

3. Boljević Veljko, Zavod za zapošljavanje Crne Gore – član;
 4. Čelebić Aleksandar, Srednja mješovita škola Golubovci – član;
 5. Suzana Milović, JU “Centar za socijalni rad za Glavni grad Podgoricu, opštinu u okviru Glavnog grada Golubovci i opštinu Tuzi” -član;
 6. Nemanja Klikovac, Kulturno informativni centar Zeta -član;
 7. Dragana Maraš, JU “Centar za pružanje usluga iz oblasti socijalne i dječije zaštite za Opštinu Zeta”- član;
 8. dr Edita Bašović, JZU Dom zdravlja – član;
 9. Dušan Stanović, zaposleni u Omladinskom centru Glavnog grada - član.
- Zadatak radne grupe bio je da uradi analizu postojećeg stanja i dosadašnjih aktivnosti, utvrdi probleme i identificuje ciljeve u skladu sa nacionalnom Strategijom za mlade za period 2023-2027., pristupi izradi nacrta LAPM koji će za cilj imati realizaciju aktivnosti i mjera za mlade za 2024. godinu.

2. ANALIZA STANJA

Pored ključnih ishoda definisanih Strategijom za mlade, prilikom kreiranja prioritetnih mjera omladinske politike na lokalnom nivou, uzeti su u obzir podaci dobijeni od relevantnih institucija, kao i konstruktivni savjeti dobijeni od strane predstavnika tih institucija koji su sačinjavali radnu grupu.

Kada je u pitanju **Zavod za zapošljavanje Crne Gore**, na evidenciji nezaposlenih lica Biroa rada Zeta na dan 07.12.2023. godine, nalazilo se 639 lica, od čega žena 403. Broj mlađih starosti od 15-30 godina na taj dan je 176, a žena 123. Na kraju prošle godine, tj. na dan 31.12.2022. godine, broj mlađih je bio 216- 138 žena i 78 muškaraca.

Učešće nezaposlenih lica životne dobi od 15 do 30 godina u programima aktivne politike zapošljavanja realizovanim za ova lica u 2022. godini, bilo je 3,9% (17 nezaposlenih lica), dok isto u programima koji su realizovani ili je njihova realizacija u toku u tekućoj godini iznosi 0,98% (6 nezaposlenih lica).

Zavod je zahtijevao budžet za realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja u većem od ovogodišnjeg obima kako bi omogućio da se programima aktivne politike zapošljavanja obuhvati veći broj nezaposlenih lica. Međutim, još uvijek nije donešen Akcioni plan zapošljavanja za 2024. godinu, koji se donosi u skladu sa Zakonom o budžetu za odnosnu godinu, tako da Zavod nije u mogućnosti da donese Program rada za 2024. godinu kojim će planirati realizaciju programa aktivne politike zapošljavanja i obim sredstava za naknadu troškova njihove realizacije.

U izvještaju o aktivnostima sa učenicima koji nam je dostavila **JU Srednja mješovita škola**

Golubovci, navedeno je da školu pohađa 504 učenika, i to sljedeće smjerove: Opšta Gimnazija, Sportska Gimnazija, ekonomski tehničar, veterinarski tehničar, agrotehničar, gastronom, kuvar, konobar, frizer. Učenički parlament je najšire samoupravno tijelo učenika škole. Članovi Učeničkog parlamenta su svi učenici škole i oni delegiraju po jednog predstavnika u Savjet ove školske ustanove. U školskoj 2023/2024. godini Učenički parlament će se baviti svim problemima sa kojima se učenici ove škole suočavaju. Posebnu pažnju će posvetiti izgrađivanju pravilnih odnosa prema radu i društvenoj imovini. Učenici ove škole su dio organizacije MOACG (Mreža za omladinski aktivizam Crne Gore), dobitnici su mnogih priznanja, učesnici obuka za mlade na temu aktivizma, brojnih radionica, sportskih takmičenja i slično. Škola uspješno rukovodi sa čak 9 timova, kao i 7 sekcija: košarkaška, rukometna, hemijska, plesna, lingvistička, pozorišna i recitatorska sekcija, kao i Media i Mental club.

Savjetovalište za mlade DZ Glavni grad je nakon online nastave za vrijeme pandemije Covid infekcijom počelo sa radom 1. marta 2022. godine sa predavanjima i radionicama iz oblasti zaštite zdravlja i prevencije rizičnog ponašanja mladih. Aktivnosti su uglavnom bazirane na predavanjima i radionicama na teme koje se tiču štetnosti upotrebe duvanskih proizvoda, internet zavisnost i sajber nasilja, zdrave ishrane i fizičke aktivnosti, prevencije narkomanije, zaštite reproduktivnog zdravlja mladih i slično. Polaznici nekih od ovih radionica su bili i učenici Osnovne škole „Vladika Danilo“, pa je tako planirano da u narednom periodu bude uključen i veći broj đaka sa teritorije Opštine Zeta.

Kada je riječ o ranjivim kategorijama mladih, posebno je značajna aktivnost i rad **JU „Centar za pružanje usluga iz oblasti socijalne i dječje zaštite za Opštinu Zeta“**. Prema podacima dobijenim od predstavnika spomenute institucije, usluge ove javne ustanove koristi 25 korisnika, od čega su njih četvoro uzrasta 15-30 godina, i to njih troje muškog, a jedno ženskog pola. Planom i programom za 2024. godinu, JU Centar za pružanje usluga iz oblasti socijalne dječje zaštite za Opštinu Zeta će nastaviti svoj put razvoja ka stvaranju servisa u pogledu prostornih, organizacionih, sadržinskih i profesionalnih karakteristika, prepoznajući se kao jedan kvalitetan i savremen servis koji je usmjeren na održavanje i razvijanje individualnih potencijala djece sa smetnjama u razvoju, lica sa invaliditetom i odraslih i starih lica, a sve sa ciljem razvoja njihovih mogućnosti i kapaciteta radi osnaživanja za svakodnevno funkcionalisanje, odnosno postizanja većeg stepena samostalnosti. Kompletna realizacija plana i programa biće usmjerena na zaštitu i poboljšanje kvaliteta života korisnika usluga u cilju ostvarivanja njihovih prava i zadovoljenja osnovnih životnih potreba

Takođe, **Centar za socijalni rad** sprovodi aktivnosti koje se bave zaštitom socijalno ugroženih, a pitanja koja se tiču mentalnog zdravlja, saobraćajnih prekrašaja kod maloljetnih lica, inkluzije djece i ranih brakova ističu kao najzastupljenija i nešto što posebno treba akcentovati u daljem radu.

Iz oblasti kulture i informisanja, poslove od javnog interesa, a radi zadovoljenja potreba lokalnog stanovništva, obavlja **Kulturno-informativni centar „Zeta“**. Djelatnost KIC-a odvija se

kroz organizovanje programa iz oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva, saradnje sa institucijama iz oblasti kulture i obrazovanja, organizovanja simpozijuma, tribina, književnih večeri, naučnih skupova i drugih programa koji su od značaja za razvoj kulture i obrazovanja. Planom i programom rada za 2024. godinu predviđen je značajan broj aktivnosti koji podrazumijevaju učešće mladih i obrađuju teme koje ih se direktno tiču.

U **Opštinskoj organizaciji Crvenog krsta Zeta** urađene su brojne aktivnosti u 2023. godini gdje su uključeni mladi. Planom i programom rada za 2024. godinu predviđen je značajan broj aktivnosti koji podrazumijevaju učešće mladih

1. Edukativne radionice/predavanja:

-Psihosocijalna podrška, borba protiv tuberkuloze, HIV/AIDS-a, borba protiv trgovine ljudima, borba protiv nasilja, edukacije o Crvenom krstu, predavanja o dobrovoljnem davalstvu krvi, literalne sekcije i slično. Navedene edukacije se vrše u osnovim i srednjoj školi, vrtićima i u prostorijama Crvenog krsta u skladu sa potrebama i mogućnostima organizacija (mjesečno).

2. Volonterizam:

-Volonteri su uključeni u većini aktivnosti organizacije, među njima su većinom mlađi volonteri koji broje 29 aktivnih (promjenjivo stanje) aktivnosti kao što su podjela humanitarne pomoći, garderobe i obuće, briga o starijima (obilazak starijih i izmoglih osoba i podjela invalidskih kolica, štaka i sl), akcijama solidarnosti (priklapanje prehrabnenih proizvoda i higijenskih artikala), akcijama dobrovoljnog davanja krvi, obuke/seminari za volontere i još mnogobrojne aktivnosti. U okviru OOČK Zeta takođe se formirao klub volontera u kojem će se mlađi volonteri družiti i edukovati i klub dobrovoljnih davalaca krvi Crvenog krsta Zeta, u kojem takođe ima mlađih ljudi.

3. Prva pomoć:

U okviru ove aktivnosti planirana je obuka učenika u svim školama na teritoriji Zete (osnovnim i srednjim). Svaka škola će pripremati od 1-3 ekipe (jedna ekipa broji 6 članova) koje će ih predstavljati na Opštinskom takmičenju u pružanju prve pomoći koje ćemo organizovati. Najbolja ekipa će nas predstavljati na Državnom takmičenju u pružanju prve pomoći. Sa ovom ekipom će se naknadno raditi i usavršavati kako bi nas na najbolji način predstavili.

NVO Zetski forum u okviru projekta „Aktivna omladina-efikasnija zajednica“ sprovodi anketu koja je namijenjena mlađima od 15 do 30 godina koji žive na teritoriji opštine Zeta. Cilj ankete je da se prikaže stanje u Zeti po pitanju odnosa mlađih prema lokalnoj zajednici i građanskom aktivizmu. S obzirom na to da je uključila veliki broj lica, podaci prikupljeni na ovaj način, predstavljaju dobro polazište za dalje kreiranje omladinskih politika.

3. FINANSIJSKI OKVIR

Najznačajniji broj aktivnosti predviđenih Lokalnim akcionim planom za mlade finansiraće se iz budžeta Opštine Zeta.

U skladu sa članom 28 Zakona o finansiranju lokalne samouprave („Službeni list Crne Gore“, broj 03/19 i 86/22) i članom 34 stav 1 tačka 7 Statuta opštine Zeta („Službeni list Crne Gore-opštinski propisi“, broj 12/23) Skupština Opštine Zeta na sjednici održanoj dana 27.12.2023., donijela je Odluku o budžetu Opštine Zeta za 2024. godinu.

Shodno spomenutoj Odluci, izdvojeni su: transferi obrazovanju, transferi institucijama kulture i sporta, transferi nevladinim organizacijama, transferi pojedincima.

Takođe, znatan broj aktivnosti finansiraće se i iz budžeta partnerskih ustanova i organizacija koje će direktno sprovoditi ono što je predviđeno.

UNDP će finansirati 2 aktivnosti za mlade koje su odabrane u toku ReLOaD radionice na temu aktivizma. Takođe, kroz ReLOaD2 Program obuke dvije mlade osobe kod poslodavca iz Opštine Zeta, UNDP je obezbijedio isplatu nadoknada za period od 6 mjeseci, koliko traje sama obuka. Saradnja sa ovim institucijama će se nastaviti i u narednom periodu.

- *Ukupan Budžet za realizaciju LAPM 2024 iznosi : 96.354.00€;*
- *Iz Budžeta Opštine Zeta planirano je ukupno 68.500.00€*
- *Iz sredstava NVO sektora 12.854.00€ i*
- *Iz sredstava organizacija 15.000,00€*

4. AKCIONI PLAN

Operativni cilj 1: Razvoj održivog i kvalitetnog sistema servisa i programa za podršku mladima pri tranziciji u odraslo doba						
Operativni cilj (na lokalnom nivou): Stvaranje održivog i dobro organizovanog sistema usluga i programa koji podržavaju mlade prilikom prelaza u odraslu fazu života.						
Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja	
1. Dodjela stipendija za studente i učenike za studijsku/školsku 2023/2024 godinu	Opština Zeta	III kvartal/IV kvartal	15 korisnika	10.000,00	Redovni budžet	
2. Nagrađivanje odličnih učenika i nosioca diplome Luča osnovnih škola i SMŠ Golubovci	Opština Zeta	II kvartal	50 učenika	1.500,00	Redovni budžet	
3. Organizovati edukativnu radionicu „Prevencija upotrebe snusa“	KIC Zeta/Ministarstvo prosvjete	II/III/IV kvartal	100 učesnika	200,00	Budžet ustanove	
4. Organizovati edukativnu radionicu „Vršnjačko nasilje među djecom“	KIC/Sekretarijat za lokalnu samoupravu	II/IV kvartal	100 učesnika	200,00	Budžet ustanove	

5.	Organizovati akciju dobrovoljnog davanja krvi	SMŠ/Crveni krst	II/IV kvartal	Broj davalaca 30-50	200,00	Budžet ustanove
6.	Organizovati edukativnu radionicu „Zaštita reproduktivnog zdravlja mladih“	Dom zdravlja/vršnjački edukator	II/III kvartal	30-50 učesnika	200,00	Redovni budžet
7.	Edukativna radionica „Zdrava ishrana i fizička aktivnost“	Dom zdravlja/KIC Zeta	II/III kvartal	100 učesnika	200,00	Budžet ustanove
8.	Organizovati festival „Pjesma za sve“ (učešće pripadnika različitih etničkih grupa)	KIC Zeta	III kvartal	30-50 učesnika	500,00	Budžet ustanove
9.	Obrazovanje omladinskog servisa shodno Zakonu o mladima	Resorno ministarstvo/Opština Zeta	I/IV kvartal	2 i više odabralih projekata po osnovu Konkursa	5.000,00 €	Budžet Opštine

Operativni cilj 2: Stvaranje uslova da mladi budu aktivni građani i građanke, uključeni u kreiranje i sprovođenje javnih politika

Operativni cilj (na lokalnom nivou): Omogućavanje mladima da preuzmu aktivnu ulogu u društvu, učestvuju u kreiranju i sprovođenju javnih politika i doprinosu izgradnji zajednice.

	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
1.	Simulacija Parlamenta mladih	Opština Zeta	II/III kvartal	30 učesnika	Bez finansijskih troškova	/
2.	Finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija koji podstiču aktivizam kod mladih	Opština Zeta	II/IV	2 i više odabranih projekata po osnovu Konkursa	5.000,00 €	Redovni budžet
3.	Učešće predstavnika nevladnih organizacija u radnim grupama	Opština Zeta	I /IV kvartal	10 predstavnika	500,00€	Redovni budžet
4.	Finansiranje sportskih organizacija za takmičenja mladih selekcija	Opština Zeta	II/IV kvartal	20 sportskih klubova	40.000,00€	Redovni budžet

Operativni cilj 3: Ostvarivanje međuresornog doprinosa poboljšanju sveukupnog položaja mladih

Operativni cilj (na lokalnom nivou): Unaprjeđenje položaja mladih kroz saradnju različitih sektora kako bi se ostvarili zajednički ciljevi na lokalnom nivou.

	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
1.	Podrška proizvodnji cvijeća (Za nosioce poljoprivredn	Sekretariat za razvoj preduzetništva i poljoprivrede Opštine Zeta	I/IV kvartal	10 korisnika	3.000,00 €	Redovni budžet

	ih gazdinstava koji su mlađi od 30 godina visina podrške je 70% od ukupno prihvatljivih troškova)					
2.	Podrška voćarima i vinogradarima (Za nosioce poljoprivrednih gazdinstava koji su mlađi od 30 godina visina podrške je 70% od ukupno prihvatljivih troškova)	Sekretarijat za razvoj preduzetništva i poljoprivrede Opštine Zeta	I/IV kvartal	10 korisnika	9.000,00 €	Redovni budžet
3.	Podrška mladim preduzetnicima ma kroz manifestaciju „Dan krapa“	Opština Zeta	II kvartal	10 korisnika	500,00€	Redovni budžet
4	Podrška mladim preduzetnicima ma kroz manifestaciju „Dan zetskih kolača i priganica“	Opština Zeta	III kvartal	10 korisnika	500,00€	Redovni budžet

5.	Organizovati –„bioskop na otvorenom“ u okviru programa ReLOaD	SMŠ/UNDP	II/III kvartal	100 korisnika	4.500,00 €	Budžet organizacije
6.	Formiranje omladinskog kluba SMŠ -u okviru programa ReLOaD	SMŠ/UNDP	II/III kvartal	50 korisnika	930,00€	Budžet organizacije
7.	UNDP- organizovan Program obuke kod poslodavca iz Opštine sa ciljem sticanja određenih znanja i vještina	UNDP	I/IV kvartal	2 učesnika	6.624,00 €	Budžet organizacije

Operativni cilj 4: Unapređenje mehanizama za efikasno kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike

Operativni cilj (na lokalnom nivou): Stvaranje uslova za kvalitetnu i blagovremenu realizaciju aktivnosti, monitoring i evaluaciju LAMP

Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
1. Započeti aktivnosti vezane za formiranje kancelarije za mlade	Opština Zeta	I/IV kvartal	Obezbijediti prostor za funkcinisanje Kancelarije za mlade	5.000,00 €	Opština Zeta
2. Sprovođenje istraživanja o položaju i	NVO	I/III kvartal	Broj ispitanika 100	800,00€	Budžet NVO

	potrebama mladih i sačinjavanje izvještaja					
3.	Održavanje sastanka sa lokalnim kreatorima omladinske politike	Opština Zeta	I/IV kvartal	Održani sastanci na datu temu	Bez finansijskih troškova .	/
4	Formiranje Komisije za usmjeravanje djeca sa posebnim obrazovnim potrebama	Sekretarijat za lokalnu samoupravu Opštine Zeta/Centar za socijalni rad	I/IV kvartal	Formirana Komsija	1.000,00 €	Redovni budžet
5	Izrada Nacrta lokalnog akcionog plana za mlađe za 2025. godinu	Sekretarijat za lokalnu samoupravu Opštine Zeta	III/IV Kvartal	Formiranje radne grupe; Izrađen Nacrt LAPM	1.000,00 €	Redovni budžet

5. MONITORING I EVALUACIJA

Kontinuirano praćenje rezultata i napretka u sprovođenju isplaniranih aktivnosti vršiće se na osnovu unaprijed definisanih indikatora. Monitoring podrazumijeva poređenje informacija prikupljenih tokom implementacije sa spomenutim indikatorima. Sprovođenje monitoringa ima za cilj namjensko korišćenje uloženih ljudskih i materijalnih resursa za sprovođenje planiranih aktivnosti, da obezbijedi sprovođenje aktivnosti na način koji garantuje ispunjavanje ciljeva koje smo isplanirali, da se potencijalno na vrijeme izvrše modifikacije aktivnosti, materijalnih resursa ili osoblja, da se poboljša kvalitet usuga i aktivnosti koje se pružaju.

Svrha monitoringa je u prikupljanju informacija u toku realizacije aktivnosti i identifikovanja u najranijoj fazi raznih problema, kao i u prikupljanju i razmatranju rješenja koja se predlažu ili primjenjuju.

Evaluacijom će se na jedan sistematičan i objektivan način procijeniti uspješnost sprovođenja svih aktivnosti i napredovanje ka ostvarenju krajnjih rezultata.

Opština Zeta će sačiniti, u skladu sa članom 14 Zakona o mladima, godišnji izvještaj o realizaciji Lokalnog akcionog plana za mlade. Izvještaj će dostaviti Ministarstvu sporta i mladih najkasnije do 15. februara tekuće godine za prethodnu.

Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti Opštine Zeta sačinjavaće izvještaj na osnovu podatka dostavljenih od institucija nosilaca aktivnosti. Prema tome, svi nosioci aktivnosti obavezni su da pravovremeno obavijeste Sekretarijat o dostizanju vrijednosti indikatora rezultata definisanih akcionim planom.